

nande hållning intog även Times så tillvida som denna tidning skarpt kritiserade de konservativa, icke minst Churchill, utan att direkt ta parti för labouropositionen. Särskilt tycks man på dessa håll ha fruktat att Churchills kvarstannande vid makten skulle skärpa mot-sättningen till Ryssland. En seger för arbetarpartiet väntades — det framgår av många uttalanden, som efter två år verkar naiva — leda till vänskapliga förbindelser med Sovjet och internationellt samförstånd över huvud.

Churchill blev, som alla minns, beskyldd för ohämmad demagogi under valstriden, främst på grund av ett yttrande i radio om att socialisering måste leda till en Gestaporegim. I stort sett var emellertid, konstaterar de engelska forskarna, tonen i arbetarpartiets ledande tidning, Daily Herald, ojämförligt grövre än i motståndarnas organ. I Daily Herald beskrevs de konservativa som en samling utsugare, monopolister och profitörer — folk som utan tanke på det allmänna sökte tillgodose sina privata intressen genom ohederliga metoder. Vid denna form av presspolemik från socialdemokratiskt håll har vi i Sverige under de senaste åren blivit så vana att den knappast längre väcker vare sig förvåning eller irritation.

Några summariska uppgifter bestyrker det välkända förhållandet att arbetarpartiet behärskar städerna, medan det konservativa partiet nägorunda håller sin ställning på landsbygden. De visar också att många industriarbetare fortfarande röstar borgerligt, medan arbetarpartiet vunnit ökat stöd inom medelklassen och bland lantbrukarna. Det liberala partiets svaghet belyses av att ingen enda liberal valdes i Skottland, som förr var partiets högborg. De frikyrkliga, som i England liksom i Sverige traditionellt röstat liberalt, har tydligen till stor del övergått till arbetarpartiet.

Partiställningen i underhuset efter valet kännetecknas av författarna på följande sätt:

Socialister:	Center:	Opposition:
Arb.-partiet 393	Liberala 12	Kons. 189
Ober. arb.-p. 3	Oberoende 14	Ulster 9
Komm. 2	Irländare 2	Nationella 2
"Common Wealth" 1		Lib.-nat. 13
399	28	213

Den väldiga disproportionen mellan mandat och röstetal framgår av att arbetarpartiet sammanlagt hade omkring 12 miljoner röster, de konservativa 8,6 miljoner och liberalerna 2,2 miljoner; i det hela var arbetarpartiet i minoritet bland valmännen, med 12 miljoner röster av 25, men fick i underhuset en överväldigande majoritet, 393 mandat av 640. De socialistiska riktningarna tillsammans hade däremot — enligt beräkningar som här ej kan återges — en ytterst knapp majoritet bland valmännen, omkring 66.000 röster. Men icke heller denna siffra kan betraktas som avgörande. Framför allt måste beaktas att det liberala partiet endast uppställde 307 kandidater, medan arbetarpartiet tävlade i 604 valkretsar och högern i 543. Ett stort antal liberaler måste ha röstat med arbetarpartiet på grund av omöjligheten att rösta på sitt eget parti. Arbetarpartiets maktställning och socialiseringspolitiken över huvud vilar på ett ytterligt svagt och osäkert folkligt underlag.

1945 års val klarlägger sålunda — om än icke så åskådligt som valen på 1920-talet — de svårigheter som är förenade med majoritetssystemet. En riktning som är i minoritet eller i varje fall blott har ett knappt flertal bland valmännen behärskar helt parlamentet och regeringen. Situationen är emellertid icke ny, och de brittiska politikerna är fullt medvetna om dess ur demokratisk synpunkt ofrånkomliga konsekvenser. De hårda debatterna kan inte dölja att segrarnas iver dämpas av respekt för oppositionen inom och utom parlamentet.

Herbert Tingsten

Debatten om riksdagspensionerna

blev till stor del en uppvisning i på en gång svag och anstötlig polemik. En representant som talade mot pensionerna bemöttes icke med sakskaal, utan med påpekandet att han själv redan var försäkrad om hög pension från annan tjänst; det antyddes rent av att hans kritik av riksdagspensionen berodde på att han sannolikt icke skulle få stanna i riksdagen tillräckligt länge för att tjäna in den. Att dylika slag under bältet inte ens möttes av allvarliga protester från de felandes meningsfränder är kanske det sorgligaste. För var och en borde dock stå klart att en metod enligt vilken ställningstagandet återförs på enskilda ekonomiska intressen gör förnuftig och anständig debatt omöjlig. Samtidigt som en rad riksdagsmän tillät sig dylika uttalanden angrep konstitutionsutskottets ordförande den mot pensionsbeslutet kritiska pressen i de mest kränkande ordalag. Såvitt bekant har ingen tidning använt så förolämpande uttryck i debatten som denne väktare av konstitutionell korrekthet; att ingen oppositionstidning begagnat sådana metoder som de förut berörda är självfallet. Det är väl känt att ordförandeskapet i konstitutionsutskottet blivit ett tröstepreis för riksdagsmän vilkas förmåga icke svarat mot deras anspråk — men svag kompetens är ej oförenlig med hyfsning. Slutligen förklarade en landshövding av samma kaliber att opinionsundersökningarna innebar en förfälskning; denna blamage passerade utan erinran. På en dag kunde riksdagen svårligen göra mer för att försvaga sitt anseende.